

Ольга МОЦЕБЕКЕР – українська письменниця, редакторка. Народилася 1974 року в селі Розкішній Ставищенського району Київської області. 2001 року закінчила Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», здобула кваліфікацію редактора. Довгий час проживала в місті Києві, згодом переїхала до міста Василькова.

Писати новели, оповідання, казки, мініатюри почала з 2011 року. Статті та проза авторки друкувалася на сторінках альманахів «Нова проза», «Рідний край», літературно-мистецького журналу «Дзвін», «Нової газети», «Вістей Хорольщини», Інтернет-проектів «Флаймама», «vashe-zdorovie», «TerraWoman», «Жінка-Українка», літературного порталу «Проба Пера». Оповідання авторки «Ключ у дитині» ввійшло до книги «Теплі родинні історії» (Брайт Букс, 2017).

КОЛИ СЕРЦЯ ПУЛЬСУЮТЬ В УНІСОН

Золотокоса осінь порядкувала у дворі, вітер шарудів пожовклим листям, зібраний урожай спочивав у хазяйських будівлях. Тепер дві сиві жінки-вдовиці з обличчям, усяним рясними зморщечками-роками, мали вдосталь часу для розмов. Тож і в цей холодний день Марія завітала до Ганни. Обидві були низенькі, повновиді, сиві: старість зробила такими, хоч були жінки й нині різні, як ніч та день.

– Як воно сьогодні, Маріє?

– Нічого. Ледве до тебе дійшла: щось голова болить і ноги крутить.

– Так літа ж у нас які!

– Літа...

Порозмовляли про здоров'я, дітей, про останні події. Помітила Ганна, що під час розмови чимось була схвильована Марія, немов щось цікавило, та не знала, як запитати. Аж ось неначе пригадала:

– От що я хочу запитати, Ганнусю: а це правда, що твоя донька за єврея заміж вийшла?

– А ти тільки дізналася? Так, вийшла, – посміхнулася Ганна, зрозумівши, що Марія, напевно, в сільграді недавно побувала і прізвище нове доньчине почула, а раніше не знала.

– І що ж це вона всю вашу сім'ю так підвела?

– Ой, Маріє. А чи підвела? Чи вкрала, вбила кого, зрадила? Покохала, а не підвела...

– Як знаєш. Але ж якщо щось, уся ваша сім'я, Ганнусю, постраждає...

– Якщо що, Маріє? Не гніви. Краще розкажи, як там твій Марко.

Марія помітила, що розгнівала подругу, засиджуватися більше не стала.

– Марко добре, має ось приїхати. Ой, піду я вже, Ганнусю. Поки дійду, то Марко і приїде.

– Іди вже, Маріє, іди. Побачимося невдовзі.

Пішла Марія... Думки Ганнині, немов птахи, полетіли в далечінь: підвела, каже Марія, донька нас. Мабуть, Марійко, ти забула, як молодою сама була. Коли два серця б'ються в унісон, увесь світ прекрасний і єдиний. Чи має душа національність? Звичайно, що ні. А чи ж боїться кохання кордонів? Ні, адже про які кордони мова, коли два серця б'ються разом? Кохання єднає душі.

Ех, Марічко, кажеш сім'я постраждає? Хіба що від наговору. Хоч у чомусь ти права, Маріє. У полум'ї давньої війни згоріло безліч душ, у тому числі й поєднаних дітей різних народів. Ніхто не розбирав тоді, на яку частку хто єврей: тече в жилах хоч капля єврейської крові, то вже єврей. Ніхто не дивився: по матері єврей чи по батькові, а чи текла в тій крові ще якась кров – білоруська, російська, польська, українська чи інша. Неважливо було, для душолюбів то вже була півлюдина, шлях якої мав іти до концтабору або відразу на поріг смерті – на розстріл. І йшли зі своїми дітьми в пекельне полум'я розправи матері: українки, полячки, жінки інших національностей, народів, що зважилися поєднати колись життя з обранцем-євреєм. Часом вони мали змогу вберегти своє тіло, віддавши ворогу лише дітей. Але яка ж добра мати віддасть свою дитину заради спасіння свого тіла? З дитиною на розстріл, у концтабір або в крематорій ішла материнська душа. Якщо смерть дитині, то й матері життя було б не миле, тому і йшли вони на смерть усі разом.

Тоді були ті, хто видавав єврейські сім'ї кагам. Хоч, звичайно, більше було тих, хто захищав, рятував, жалів, співпереживав... Досі пам'ятаю розповідь своєї неньки. Із сусідкою вони в лісі тоді хмиз збирали, занадто близько підійшли до небезпечної місцини. А там – роз-

стріл людей над величезною ямою, щоб відразу летіли на дно до землі, а потім – у вічність. Напевне, патрони шкодували на всіх ворожі діти, не добивали, коли ранили, а чи стріляли через одного. Потім поспіхом поліцаї засипали яму. Земля ще довго на тому проклятому Богом місці стогнала, ворухилася. Не зважала на те охорона з поліцаїв. Моя ж ненька із сусідкою лежали на холодній землі, і плакали вони за тими душами, що ніяк не хотіли йти у вічність... Були в тій ямі і єврейські діти...

Літали птахами думки Ганнусі, а погляд прямував вже у вікно. Там, за вікном, немов на клич птахів-думок вдовиці у відповідь заплакало дрібними сльозами дощу небо. Неначе плакало воно за тими душами, що так не хотіли йти відразу у вічність тоді – у давнину.

Ні, Маріє, немає мені чому на доньку ображатися, немає чому. Кохання – то життя. Звичайно, зять – тепер і мій син, адже доньку взяв мою у своє серце. Він – син моєї землі, бо саме тут, на цій землі робив він перші кроки, зростав, шукав свій шлях, мою доньку знайшов...

Ні, не боюсь, Маріє, бо серцю не накажеш. Кохання є, а значить, сила й захист буде... Живуть діти добре, у великому місті. Там все набагато простіше у відносинах між людьми. Хоч, бува, зрідка хтось та дорікне. Для українців зять єврей, а для євреїв – українець. У дитсадок єврейський он маленьку внучку не взяли, бо не єврей для них зять, адже мати в нього українка, і внучка вже не єврейка. Зате у дворі хтось крикнув: «Он єврей очкастий!» Надів зять панцир та й сміється з тих розмов, хоч, можливо, і серце в нього часом плаче. Така вже доля в напівкровок, така вона була у всі часи. Але і внутрішня сила в них більша, бо передається їм сила і знання народів, кров яких по жилах тепер тече. І за плечима в напівкровок, як і в інших людей, стоять душі обох Родів. Як кажуть мудрі люди, за лівим – по лінії матері, за правим – по лінії батька. Там, за межею нашого світу, усі ці Душі єдині в пориві допомоги своєму нащадку. Шануючи лінії обох Родів, отримуючи від них не лише погані спогади, але й усе те, що було в предків за життя прекрасне, може людина полегшити свій шлях на цій землі. А спадок у напівкровок прекрасний, дає він глибину і мудрість, творчість і практичність, уміння любити і ще багато чого. Кожен сам знає, що з тієї скриньки обох Родів узяти.

Кохання не знає межі, не має кордонів. Тому й поєднуються пари та йдуть крізь погляди сторонні разом усюди: у біді і в радості, бо вони – люди, котрі серця мають, що б'ються в унісон...

Свати в мене теж хороші. От часом кажуть: «А чи бачив ти коли єврея з лопатою?» Смішні. Євреї що – не люди? І сад у свата, і грядки, і врожай. Усе своїми руками робив, працюючий. Дай Бог такого чоловіка кожній жінці. А дід-єврей у зятя? У війну був моряком. Ті нагороди, що здобув, про нього більше скажуть, ніж слова, думки. Навчив він онука дерево любити і майструвати з дерева також. І що за стереотип: якщо єврей, то лиш торгаш? Зять із каменю прекрасні речі робить для дому, для житла. То що, Маріє, скажеш, маю я дочку свою сварити? Ніколи, ні.

Дивилася Ганна у вікно, а небо все плакало рясними сльозами дощу.

Сльози неба. Ось так і чоловік у день весілля доньки плакав, коли почув, що прізвище змінила. Та не тому він плакав, що єврейське прізвище взяла, а лиш тому, що прізвище чуже. Пішла з дому донька вже найменша. І більш ніхто, крім батька й матері, прізвище родинне не носитиме на цій землі. Останні роки, можливо – десятиліття, доживало прізвище батьків, тому і плакав батько... А донька? Донька ж бо не знала, що батько плакав, бо плакав він уночі, коли, крім жінки, вже ніхто його не бачив. Він зранку доньці лиш сказав: «Благословляю. Живіть у злагоді, любіть». Давно було. На небесах уже ти, мій Григорію, а донька часом каже мені про те, як важко в душі носити скупі батьківські сльози (небачені, але такі тяжкі). Якби ж бо знала про батьківський біль, то прізвище тоді своє лишила б, але ж кохала, а любов сліпа буває часом: не бачиш болю інших, лиш його – свого обранця. Коли два серця б'ються в унісон, життя здається інакшим.

Ні, донечко, я не жалкую про твій вибір. Живіть, кохайте, шануйте традиції і мову усіх ліній Роду – твого і його. Бо світ єдиний і Бог єдиний, лише різним шляхом до нього всі йдемо. Господи, здоров'я і терпіння дай моїм дітям. Богородице, діво Маріє, дітей моїх бережи.

Літали птахами материні думки, допоки двері не прочинилися і внук не ввійшов.

– Бабусю, Ви дома?

– Тут я, уже йду.

Тим часом у місті найменша донька збирала сумку в дорогу, бо серце кликало до матері, і думка пульсувала: вже скоро, незабаром неньку обніму.

Та зустріч буде теплою, як сонце. Зігріє душу, дасть наснаги жити обом. Коли серця пульсують в унісон і кордону більш нема, то любов творить дива.